

**Соціальний
розвиток
суспільства –
теоретико-методологічні
основи**

**Курносенко Лариса Володимирівна – к.
е.н., доцент кафедри філософських та
соціально-політичних наук**

План

1. Поняття соціального розвитку.
2. Теорії і концепції соціального розвитку.
3. Якість життя як критерій соціального розвитку.

Джерела

1. Доклад о развитии человека 2015 года ООН.
<http://www.un.org/ru/ga/undp/>
2. Регіональний людський розвиток.
Статистичний бюлетень. Державний комітет
статистики. Київ.-2014.
3. Декларація тисячелеття //
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml
4. Презентація концепції людського
розвитку
<http://prezi.com/b1psrxpzof8t/presentation/>

1 питання

Розвиток - необоротний процес, спрямований на зміну матеріальних і духовних об'єктів з метою їхнього вдосконалення

Розвиток - необоротна, цілеспрямована, закономірна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів.

Під розвитком розуміють:

1. ускладнення системи (появу нових елементів, ускладнення зв'язків між ними);
2. підвищення пристосованості до зовнішніх умов;
3. збільшення масштабів певного явища тощо

Соціальний розвиток

Соціальний розвиток - це принципові, якісні зміни в соціальній сфері суспільства: соціальній структурі, суспільних зв'язках і відносинах, інституціях і процесах, які ведуть до зміни даного типу суспільства, основ соціального порядку й соціальної системи в цілому.

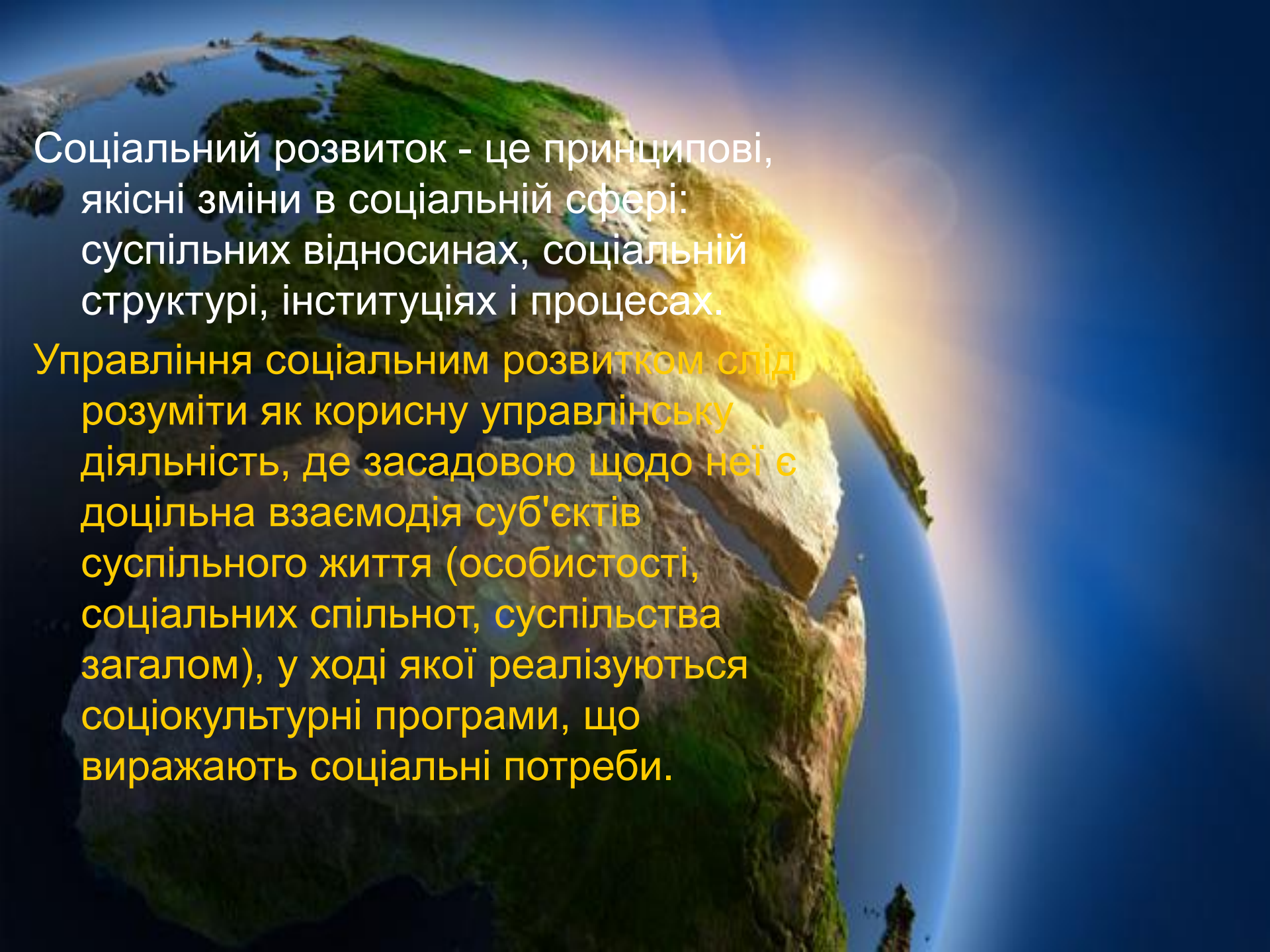
До соціальної сфери прийнято відносити об'єкти й процеси, види діяльності, безпосередньо пов'язані із життям людей, споживанням населенням матеріальних і духовних благ, послуг, задоволенням кінцевих запитів людини, родини, колективу, груп, суспільства в цілому.

Основними характеристиками **С.р.** є:

- Якісні зміни. Перехід від одного стану соціальної системи до іншого.
- Незворотність розвитку. Розвиток припускає стабільність і виключає циклічність (абсолютна сталість, стабільність регулярних явищ, збереження індивідуальних розходжень).
- Специфічність об'єкту розвитку (психіка й свідомість людини в системі її соціальних відносин).

Основними напрямками **С.р.** є прогрес і регрес.

Основними формами – еволюція і революція.

An aerial photograph of a coastline, showing a mix of green land, sandy beaches, and blue water. A bright sun flare is visible on the right side of the image, creating a lens flare effect. The text is overlaid on the left side of the image.

Соціальний розвиток - це принципові, якісні зміни в соціальній сфері: суспільних відносинах, соціальній структурі, інституціях і процесах.

Управління соціальним розвитком слід розуміти як корисну управлінську діяльність, де засадовою щодо неї є доцільна взаємодія суб'єктів суспільного життя (особистості, соціальних спільнот, суспільства загалом), у ході якої реалізуються соціокультурні програми, що виражають соціальні потреби.

Передумови розвитку:

**Необхідні: ресурси
розвитку**

**Достатні: ціннісні
орієнтації та історичний
вибір суспільства**

Напрями:

- Прогрес
- Регрес

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Ресурси розвитку:

- наука, техніка, культура,
освіта,
- матеріальне виробництво,
- географічне розташування,
- природні ресурси,
- населення,
- вільний час

Форми:

- Еволюція
- Революція
- Реформи

**Критерії
соціального
розвитку**

Передумови розвитку

Передумови розвитку – це сукупність природних та суспільних ресурсів і можливостей, здатних спричинити соціальний прогрес. Можливість і необхідність розвитку – не одне й те ж. Тут слід розрізняти необхідні та достатні передумови. Необхідні передумови створюють можливість розвитку, але не обов'язково – його незворотність. Остання потребує додаткових чинників, у т. ч. і суб'єктивного вибору суспільством власної історичної перспективи, а, отже, можливих напрямів подальшого руху. Достатні передумови – це вагомий чинник. Вони зумовлюють високу ймовірність саме зазначеного вибору, чіткіше окреслюють історичну перспективу, вимогливіші до людських дій саме в даному напрямі, визначаючи ціннісні орієнтації та історичний вибір. Достатні передумови – це сукупність засобів розвитку. Тому вони більш дієві, мобільні і визначальні. Необхідними, але не достатніми передумовами розвитку є географічне середовище, населення і виробництво.

Ресурси розвитку

- наука
- техніка
- культура
- освіта
- матеріальне виробництво
- географічне розташування
- природні ресурси
- населення
- вільний час

Критерії соціального розвитку

- Зміни в соціальній організації суспільства (шлюб, родина, моральні норми, освіта, приватна власність, ринок, держава, армія, суд),
- Зміни в системі соціальних зв'язків і типі регуляції суспільних відносин (реформування будь-якої соціальної системи, соціального інституту: освіти, армії, системи соціального захисту),
- Зміни в характері виробництва й споживання (натуральне - товарне виробництво, перехід від аграрно-індустріальної стадії розвитку до індустріальної та інформаційної),
- Зміни в оволодінні можливостями керування природними стихіями.

Ознаки соціального прогресу проявляються в тенденціях:

- звільнення людини від домінування держави
- від експлуатації;
- від замкнутості життєвого простору;
- від страху за свою безпеку й майбутнє.
- зростанні добробуту й соціальної захищеності людей;
- ослабленні конфронтації між людьми;
- прагненні людей до миру й співробітництва;
- утвердженні демократії;
- зростанні духовності;
- удосконаленні людських відносин;

Форми соціального розвитку

- Еволюція - процес суспільних змін, що носить поступовий, об'єктивний характер соціального розвитку.
- Революція - це різкі й глибокі зміни у суспільстві, у результаті яких воно переходить із одного якісного стану в інший.
- Реформа - це комплекс заходів, спрямованих на перетворення, зміну, перебудову тих або інших сторін суспільного життя.

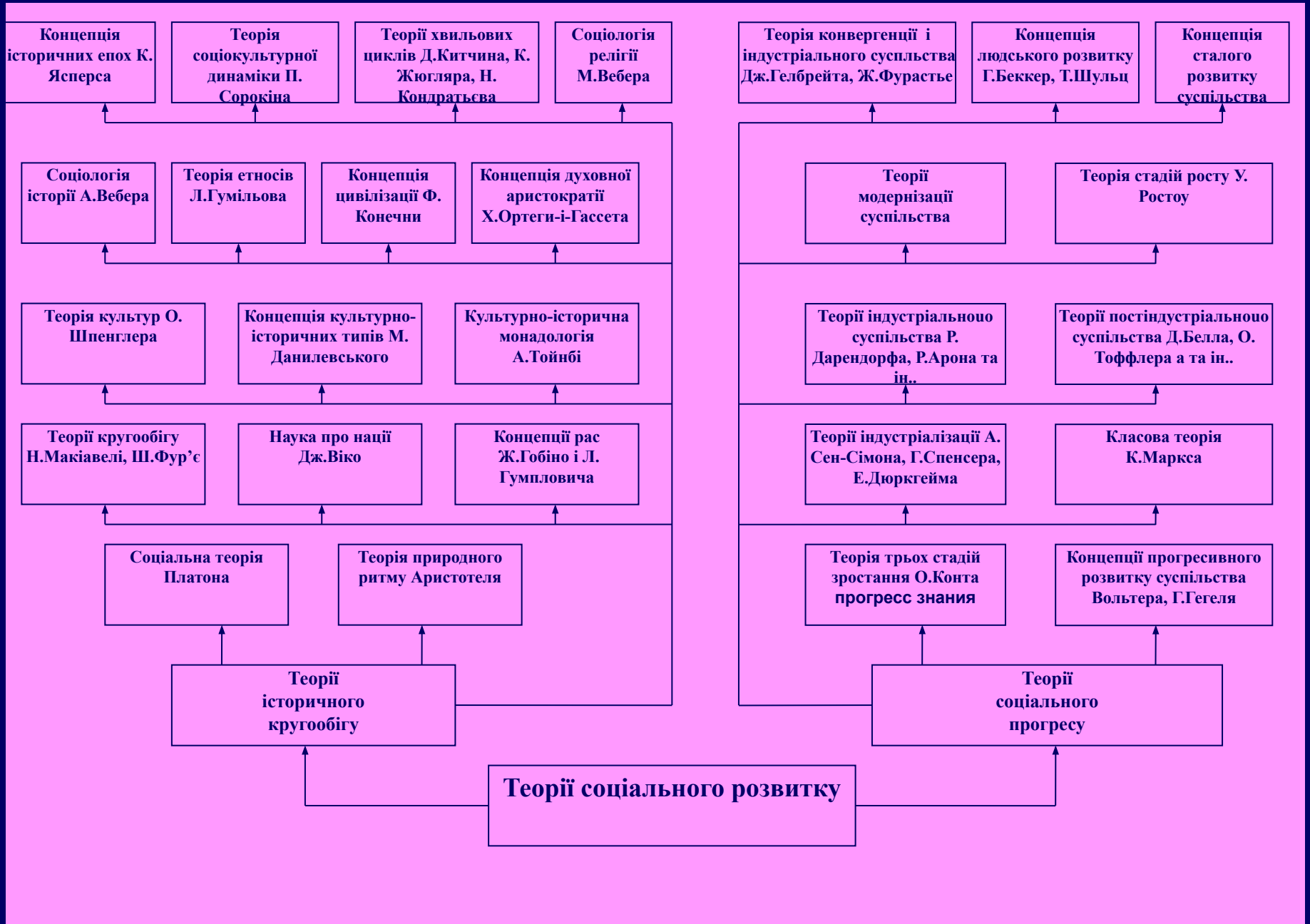

2 питання

У цілому весь перебіг наукової дискусії у галузі теорії соціального розвитку визначався тривалий час конкуренцією двох теоретико-методологічних підходів до розуміння історичного процесу: *перший підхід* затверджував єдність історичного процесу, який підкоряється певним загальним законам (так звані *теорії соціального прогресу*), а *другий* — подавав історію як складну конфігурацію співіснуючих цивілізацій і культур, які послідовно змінюють одна одну в часі (*теорії історичного круговороту*). Із появою кібернетики (40-ві роки ХХ ст.) і синергетики виникає можливість певного об'єднання зазначених підходів у *новий, системно-циклічний підхід*, який відстоює, з одного боку, багатомірність і багатоваріантність історичного процесу, його альтернативність, а з іншого — необоротність і закономірну поступальність соціального розвитку.

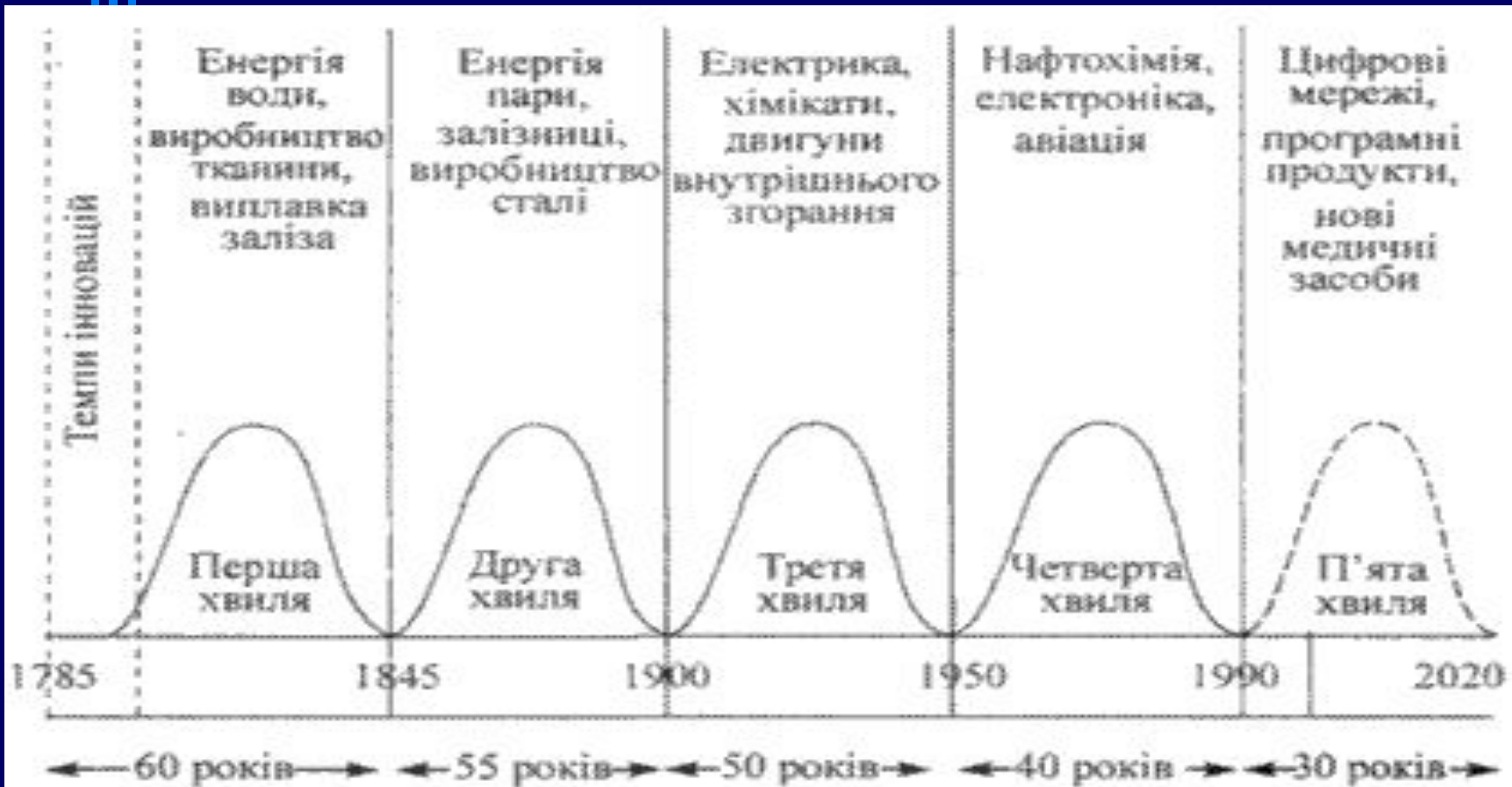
Теорія довгих хвиль

Микола Дмитрович Кондратьєв (1892-1938) - російський і радянський економіст. Основоположник теорії економічних циклів, відомої як "Довгі хвилі Кондратьєва". Теоретично обґрунтував " нову економічну політику " в СРСР. Заарештовано НКВД в 1930 по помилковому звинуваченню. 17 вересня 1938 засуджений до розстрілу. У 1987 році помертньо реабілітований.

Продовжуючи дослідження в галузі кризових явищ в економіці капіталістичних країн, ще у 20-ті роки ХХ ст. висунув концепцію великих циклів господарської кон'юнктури, які згодом дістали назву «довгі хвилі» Кондратьєва.

З метою обґрунтування великих циклів М. Д. Кондратьєв проаналізував великий фактичний матеріал. Були вивчені статистичні дані чотирьох провідних капіталістичних країн — Англії, Франції, Німеччини, США за період 100—140 років і досліджена велика кількість статистичних показників.

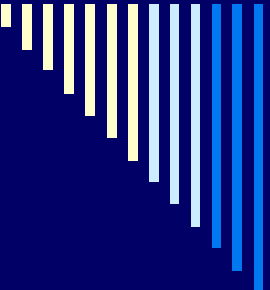
Довгі хвилі М.Кондратьєва

Теорія культур (духовних епох)

О́свальд А́рнольд Го́тфрід Шпе́нґлер (1880- 1936) — німецький філософ, культуролог, історик і публіцист, автор багатьох праць, зокрема найвідомішої і найбільш дискутованої у 1920-х роках філософської праці «Присмерк Європи» (у двох томах, 1918–1922).

Теорія культур (духовних епох) Освальд Шпенглер

- Дослідив на багатому емпіричному матеріалі і обгрунтував циклічний характер і історію виникнення, розквіту й загибелі численних самобутніх і неповторних культур. До числа "великих культур" Шпенглер відносить китайську, вавилонську, єгипетську, індійську, античну, візантійсько-арабську, західну, культуру майя, а також нову культуру русько-сибірську.
- Кожна культура, вичерпуючи свої внутрішні творчі можливості, мертвіє й переходить у фазу цивілізації ("цивілізація", по Шпенглеру, є кризовий результат, завершення будь-якої культури), для якої властивий атеїзм і матеріалізм, агресивна експансія ззовні, радикальний революціонізм, сциєнтизм і техніцизм, а також урбанізація.
- Теза Шпенглера про унікальність культур, їхню змінюваність (а не наступність) веде до визнання їхньої ціннісної еквівалентності: всі вони рівні по своєму історичному значенню й повинні зіставлятися поза всякими оцінними категоріями.

Пасіонарна теорія етногенезу

- **Гумільов Лев Миколайович (1912-1992)** - Академік Російської Академії природничих наук з 1991 року, відкрив явище пасіонарності, розробив Пасіонарну теорію етногенезу, вніс в природничу науку етнологію – чинник розвитку етнічних систем – енергію живої речовини біосфери. Ця теорія пояснює закони формування суперетносу. В своєму розвитку він може пройти фази піднесення, коли з'являються люди “довгої волі” – пасіонарії, акматичну фазу (піку, перегріву), коли власне створюється суперетнос; надлому, інерції, обскурації і врешті, меморіальну.

Теорія «стадій економічного росту» Уолт Уїтмен Ростоу «Стадії економічного росту. Некомуністичний маніфест». 1960)

- Традиційне суспільство. Це аграрні суспільства з досить примітивною технікою, перевагою сільського господарства в економіці, станово-класовою структурою й владою великих земельних власників.
- Перехідне суспільство. На цьому етапі створюються передумови для переходу в нову фазу розвитку: зароджується підприємництво, складаються централізовані держави, росте національна самосвідомість.
- Стадія «зрушення», яка характеризується швидкими промисловими революціями й наступними за ними великими соціально-економічними й політичними перетвореннями.
- Стадія «зрілості», пов'язана з розвитком науково-технічної революції, ростом міст.
- Ера «високого масового споживання». Її найважливіша риса - значний ріст сфери послуг, перетворення виробництва товарів споживання в основний сектор економіки.
- Стадія «пошуку якості життя» – пов'язана із духовним розвитком особистості.

Концепція Людського розвитку.

Розробники концепції – лауреати Нобелівської премії, американські вчені Теодор Шульц (“Теорія людського капіталу”), і Геррі Беккер (“Людський капітал. Теоретичний та емпіричний аналіз”).

Розроблена ними теорія дозволила пояснити характер таких різнопланових явищ, як внесок освіти в економічний ріст, попит на освітні й медичні послуги, вікова динаміка доходів, розходження в оплаті чоловічої й жіночої праці, розходження у заробітній платі залежно від рівня кваліфікації, віку й професії, різні рівні безробіття залежно від навичок, знань і професії, передача економічної нерівності з покоління в покоління й багато чого іншого.

Теорія людського капіталу

Г'ері Стенлі Беккер (1930-2014) — американський економіст.

Лауреат Нобелівської премії 1992 р. «за розповсюдження сфери мікроекономічного аналізу на цілий ряд аспектів людської поведінки і взаємодії, включаючи неринкову поведінку».

На думку Беккера, економічний підхід дає цілісну схему для розуміння людської поведінки, до вироблення якої здавна і безуспішно прагнули багато поколінь вчених. За підрахунками Беккера інвестиції в людський капітал приносять вищу норму відсотка, ніж інвестиції в цінні папери.

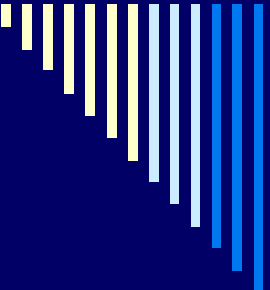

Людський капітал

Під людським капіталом розуміється втілений в людині запас здатностей, знань, навичок і мотивацій. Його формування, подібно нагромадженню фізичного або фінансового капіталу, вимагає відволікання засобів від поточного споживання заради одержання додаткових доходів у майбутньому.

До найважливіших видів людських інвестицій відносять освіту, підготовку на виробництві, міграцію, інформаційний пошук, народження й виховання дітей.

Ідеї, закладені в теорії людського капіталу, здійснили серйозний вплив на економічну політику держав. Завдяки їй змінилося відношення суспільства до вкладень у людину. В них навчилися бачити інвестиції, що забезпечують виробничий, причому довгостроковий за своїм характером, ефект. Це забезпечило теоретичне обґрунтування для прискореного розвитку системи освіти й підготовки кадрів у багатьох країнах.

Під впливом теорії людського капіталу відбулася певна переорієнтація соціальної політики багатьох держав. Зокрема, програми підготовки стали розглядатися як знаряддя боротьби з бідністю, можливо, більш ефективно, ніж прямий перерозподіл доходів в суспільстві.

«Основна мета розвитку - розширення вибору для людей. У принципі людина може робити вибір нескінченну кількість разів і з часом змінювати його. Люди часто надають значення досягненням, які взагалі або безпосередньо не відображаються у показниках доходів і добробуту населення, таким як ширший доступ до знань, краще харчування та медичне обслуговування, безпечніша праця, захист від злочинності та фізичного насильства, задоволення дозвіллям, політичні та культурні свободи, відчуття залучення до життя громади. Метою розвитку є створення середовища, яке надає людям можливість насолоджуватися довгим, здоровим і творчим життям».

Махбуб уль Хак

Засновники концепції розвитку людського потенціалу

Махбуб уль Хак (Mahbub ul Haq).
Инициатор Ежегодных Докладов о Человеческом развитии. Автор многих статей по теме и книги «Reflections on Human Development»

Принципиальное влияние на современное понимание развития человеческого потенциала оказали теоретические разработки лауреата Нобелевской премии в области экономики Амартьи Сена (Sen A.), опубликованного в 1989 г. работу «Развитие как расширение возможностей».

Теми Звітів з людського розвитку ООН

1. 1990 Концепція і вимірювання людського розвитку
2. 1991 Фінансування людського розвитку
3. 1992 Глобальні виміри людського розвитку
4. 1993 Участь населення у громадському житті
5. 1994 Нові виміри людського розвитку
6. 1995 Гендерні питання і людський розвиток
7. 1996 Економічне зростання і людський розвиток
8. 1997 Людський розвиток для викорінення бідності
9. 1998 Споживання і людський розвиток
10. 1999 Глобалізація з людським обличчям
11. 2000 Права людини та людський розвиток
12. 2001 Використання нових технологій в інтересах людського розвитку
13. 2002 Поглиблення демократії в роз'єднаному світі
14. 2003 Цілі розвитку тисячоліття: міждержавна угода про подолання людської бідності
15. 2004 Культурна свобода у сучасному різноманітному світі
16. 2005 Міжнародне співробітництво на роздоріжжі: допомога, торгівля й безпека у світі нерівності
17. 2006 Що ховається за нестачею води: влада, бідність і глобальна криза водних ресурсів
18. 2007/2008 Людський розвиток і зміна клімату
19. 2009 Подолання бар'єрів: людська мобільність і розвиток
20. 2010 Реальне багатство народів: шляхи розвитку людини (20-те ювілейне видання)
21. 2011 Стійкий розвиток і рівність можливостей: краще майбутнє для всіх
22. 2013 Піднесення Півдня: людський прогрес у різноманітній світі
23. 2014 Забезпечення сталого прогресу людства. Зменшення уразливості і формування життєстійкості

Україна – 81 місце серед 188

Резюме

Доклад о человеческом развитии 2015

Труд во имя человеческого развития

Цілі розвитку тисячоліття:

1. Ліквідувати абсолютну бідність і голод;
2. Забезпечити загальну початкову освіту;
3. Сприяти рівноправності за статевою ознакою і розширенню прав жінок;
4. Скоротити дитячу смертність;
5. Поліпшити охорону материнського здоров'я;
6. Боротися з ВІЛ/СНІДОМ, малярією й іншими захворюваннями;
7. Забезпечити екологічну стабільність;
8. Сформувати всесвітнє партнерство з метою розвитку

Цілі розвитку тисячоліття для України

- ❑ подолання бідності,
 - ❑ покращення освіти,
 - ❑ сталий розвиток довкілля,
 - ❑ поліпшення здоров'я матерів і зменшення дитячої смертності,
 - ❑ обмеження поширення ВІЛ/СНІД та туберкульозу,
 - ❑ забезпечення гендерної рівності.
-

3 питання

Якість життя

Людей насамперед цікавлять речі, які безпосередньо впливають на їх життя: можливість знайти роботу або відкрити свій бізнес, скористатися послугами гарного лікаря, дихати чистим повітрям. Вони об'єднуються у поняття якості життя.

Забезпечення високої якості життя населення – основний критерій оцінки ефективності влади, який довгий час лишався неусвідомленим та ігнорувався.

Для досягнення цієї мети необхідно перетворити концепцію якості життя на засіб державної політики, зробити її основою для визначення політичних пріоритетів, планування та оцінки їх досягнення.

Першим кроком до поліпшення якості життя є її оцінка. Не всі умови якості життя можна змінити засобами державної політики: географічне розташування, клімат, ландшафт, забезпеченість природними ресурсами. Для оцінки якості життя та формування державної політики з її поліпшення принципове значення мають ті складові якості життя, що можуть бути змінені політичними засобами

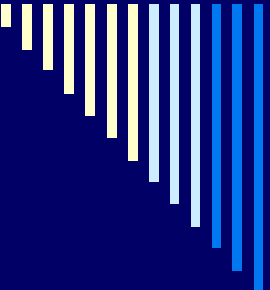
Якість життя

це комплексна характеристика умов життєдіяльності населення, яка виражається в об'єктивних показниках і суб'єктивних оцінках задоволення матеріальних, соціальних і культурних потреб, пов'язаних із сприйняттям людьми свого становища залежно від культурних особливостей, системи цінностей і соціальних стандартів, що існують у суспільстві.

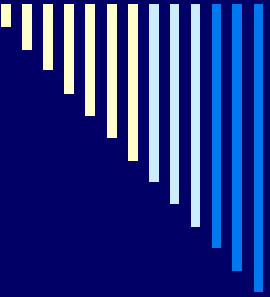

Якість життя

- **Якість життя** — ступінь задоволення об'єктивних людських потреб (матеріальних, культурних і духовних) крізь призму (з урахуванням) індивідуального (групового) сприйняття суб'єктивного благополуччя.
- **Якість життя** – ступінь досягнення ціннісних благ, досягнення того, що є значущим в житті для людини (А.Сен).

Соціологічний підхід до дослідження якості життя передбачає також розуміння двох аспектів аналізу – громадського й індивідуального. При цьому йдеться про проблему впливу соціально-економічного і політичного устрою суспільства на якість життя його членів. Якість життя залежить від суспільно-політичної системи, від досягнутого рівня розвитку продуктивних сил, моделі соціально-економічних відносин, від системи нормативно-ціннісних координат.

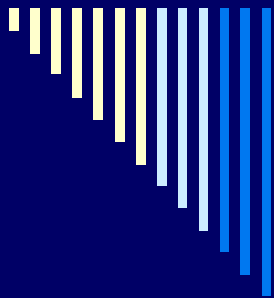
Найважливішою особливістю сучасних підходів до вивчення якості життя є положення про те, що воно має дві сторони: об'єктивну, яка визначається нормативними та статистичними характеристиками, і суб'єктивну, яка пов'язана з тим, що потреби й інтереси конкретної людини індивідуальні і проявляються в його відчуттях і оцінках.

Способи вимірювання якості життя

- 1) порівняння з певним еталоном;
- 2) самооцінка, саморефлексія індивіда;
- 3) порівняння якості життя індивіда (спільноти) з якістю життя інших індивідів (спільнот).

На практиці використовується один або комбінація двох підходів.

- Еталон для порівняння – певний базовий рівень задоволення потреб, таким може бути або науково розроблена і обґрунтована норма, або експертна оцінка. Для різних регіонів і країн такі норми можуть бути різними. Також існує проблема ідентифікації соціальних потреб та інтересів, та відповідно, розроблення соціальних норм.

Складові якості життя

Матеріал

- Економічний розвиток
 - доходи
 - зайнятість
- Інноваційний потенціал

Гуманітарний роз

- Освіта
 - охоплення
 - якість
- Охорона здоров'я
 - стан здоров'я
 - захворюваність
 - забезпеченість кадрами
 - спосіб життя

Середовище

- Суспільство
 - громадська безпека
 - суспільна нерівність
- Довкілля
 - викиди
 - якість повітря
 - якість води

Всесвітня організація охорони здоров'я визначає якість життя як сприйняття людьми свого положення в житті залежно від культурних особливостей і системи цінностей та в зв'язку з їхніми цілями, очікуваннями, стандартами, турботами.

Також вона пропонує оцінювати якість життя по параметрах:

- фізичні: енергійність, втома, фізичний дискомфорт, сон і відпочинок;
- психологічні: самооцінка, концентрація, позитивні емоції, негативні переживання, мислення;
- ступінь незалежності: повсякденна активність, працездатність, залежність від ліків і лікування;
- життя в суспільстві: повсякденна активність, соціальні зв'язки, дружні зв'язки, суспільна значущість, професіоналізм;
- навколишнє середовище: житло та побут, безпека, дозвілля, доступність інформації, екологія (клімат, забрудненість, густонаселеність);
- духовність і особисті переконання.

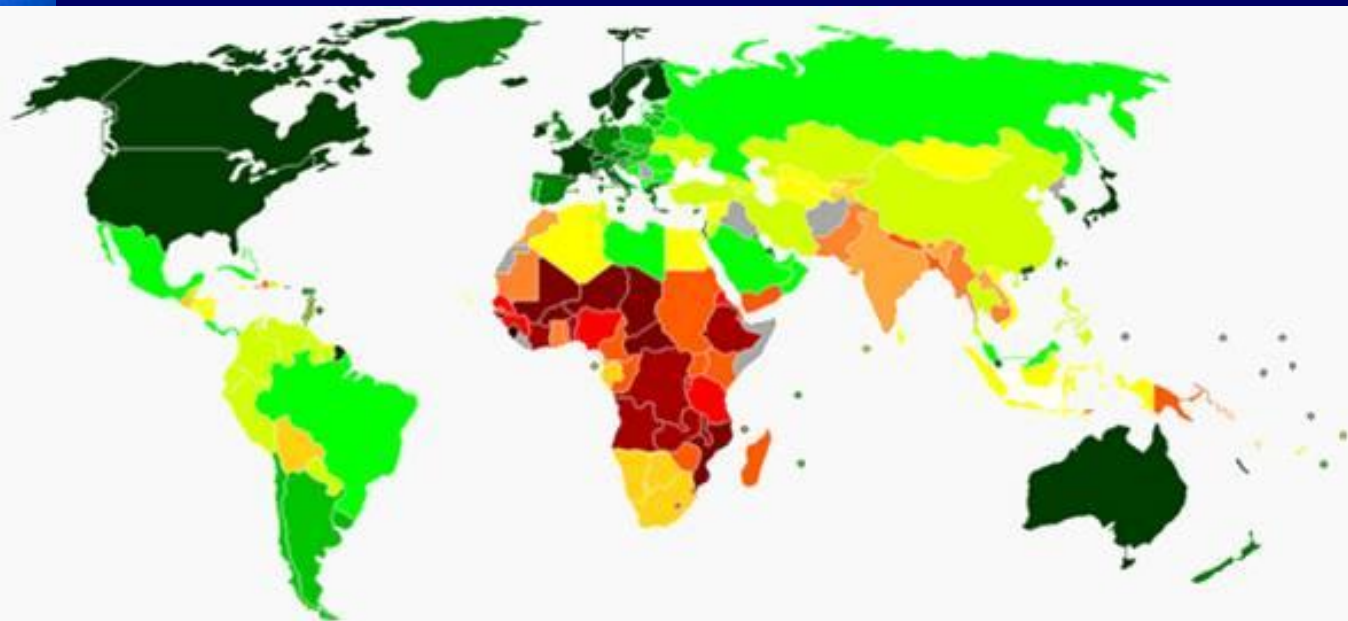
Індекс людського розвитку - Human Development Index

Інтегральним показником якості життя людей виступає індекс розвитку людського потенціалу – Human Development Index - розрахунок якого включає наступні показники:

- **очікувана тривалість життя при народженні – life expectancy at birth;**
- **тривалість освіти mean years of schooling і очікувана тривалість освіти – expected years of schooling;**
- **ВНД на душу населення – Gross national income per capita.**

Індекс людського розвитку в глобальному вимірі

высокий

0.950 и более
0.900–0.949
0.850–0.899
0.800–0.849

средний

0.750–0.799
0.700–0.749
0.650–0.699
0.600–0.649
0.550–0.599
0.500–0.549

низкий

0.450–0.499
0.400–0.449
0.350–0.399
менее 0.350
не определен

Динаміка Індексу людського розвитку України

Рік звіту	Рік моніторингу	Індекс людського розвитку України	Рейтинг	Кількість країн у рейтингу
1993	1990	0,800	45	177
1998	1995	0,748	102	174
1999	1997	0,721	91	174
2000	1998	0,744	78	174
2001	1999	0,742	74	162
2002	2000	0,755	80	173
2003	2001	0,766	75	175
2004	2002	0,77	70	177
2005	2003	0,766	78	177
2006	2004	0,774	77	177
2007	2005	0,788	76	177
2009	2006/2007	0,796	85	184
2010	2008/2009	0,710	69	169
2011	2010/2011	0,729	76	187
2013	2011/2012	0,740	78	187
2014	2012/2013	0.734	83	187

Україна – 81 місце серед 188

Резюме

Доклад о человеческом
развитии **2015**

Труд во имя человеческого развития

Українська система регіональних показників людського розвитку. Індекс регіонального людського розвитку включає 33 показника, які об'єднані в 6 блоків:

1. Відтворення населення
2. Соціальне становище
3. Комфортне життя
4. Добробут
5. Гідна праця
6. Освіта

ІНДЕКС РЕГІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Відтворення населення

Сумарний коефіцієнт народжуваності

Дитяча смертність

Середня очікувана тривалість життя при народженні

Ймовірність чоловіків дожити від 20 до 65 років

Ймовірність жінок дожити від 20 до 65 років

Соціальне становище

Коефіцієнт злочинності

Кількість хворих із вперше встановленим діагнозом активного туберкульозу

Кількість хворих із вперше встановленим діагнозом алкоголізму і алкогольних психозів, розладу психіки та поведінки внаслідок вживання наркотиків та інших психоактивних речовин

Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Коефіцієнт підліткової народжуваності

Кількість померлих від навмисного самоушкодження

Комфортне життя

Забезпеченість житлом у міських поселеннях

Питома вага житла, обладнаного централізованою каналізацією та водовідведенням у сільській місцевості

Питома вага житла, обладнаного централізованим газопостачанням або підлоговою електроплитою у сільській місцевості

Показник стану навколишнього середовища

Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів

Обсяг реалізованих населенню послуг

Добробут

Рівень бідності за відносним критерієм

Питома вага домогосподарств, які робили заощадження або купували нерухомість

Кількість мінімальних продуктових кошиків, які можна придбати за середньодушовий дохід

ВРП на 1 особу

Наявність базового набору товарів тривалого користування

Гідна праця

Рівень зайнятості населення

Рівень безробіття

Частка працівників, які отримують зарплату менше 1,5 прожиткових мінімумів

Частка працівників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам

Співвідношення середньої та мінімальної заробітної плати

Рівень охоплення соціальним страхуванням

Освіта

Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітьми віком 3-5 років

Охоплення загальною середньою освітою дітей шкільного віку

Частка осіб із освітою не нижче «базова вища» серед населення 25+

Середня тривалість навчання осіб віком 25+

Середній бал за результатами ЗНО

Система показників якості життя:

1. Здоров'я
2. Добробут
3. Зайнятість
4. Житлово-побутові умови
5. Екологічна ситуація
6. Безпека
7. Дозвілля і відпочинок
8. Освіта
9. Демократичне управління
10. Участь у суспільному житті
11. Соціальна захищеність
12. Задоволеність життям

Висновки

Щорічно, починаючи з 1990 року в доповіді про розвиток людини, що представляє ООН, публікується Індекс розвитку людського потенціалу. Індекс передає складну тривимірну картину розвитку людини. Він оцінює можливість довгого й здорового життя (вимірюється показником середньої очікуваної тривалості життя при народженні), одержання освіти (вимірюється тривалістю навчання і охоплення населення освітою) і підтримки гідного життєвого рівня (вимірюється показником ВВП на душу населення).

В останньому рейтингу країн за показником розвитку людського потенціалу Україна посідає 83 місце і відноситься до країн з високим рівнем людського розвитку!

Додаткові джерела

- Організація об'єднаних націй - www.un.org/russian/esa/index.html
- Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua
- Довідник ЦРУ по країнам світу (Книга фактів) www.cia.gov
- Міжнародний валютний фонд www.imf.org
- Economist
-<http://www.economist.com/content/big-mac-index>

Питання до семінару №1.

1. Сутність соціального розвитку
2. Теорії і концепції соціального розвитку
3. Роль держави в здійсненні керованого соціального розвитку

Питання до наукової дискусії:

1. Прихильником якої парадигми суспільного розвитку Ви вважаєте себе?
 2. Україна в світових рейтингах якості життя.
-

Дякую за увагу!

Мій мейл

L_v_k@ukr.net
